

آیا پیاده روی برای زیارت امام حسین علیه السلام مستند دینی دارد؟

درآمد

زیارت قبور اولیای دین و به خصوص معصومان علیهم السلام مورد سفارش پیشوایان دین است. در این میان، سفارش ویژه بر زیارت امام حسین علیه السلام شده است. از جمله، زیارت سید الشهداء در سالروز اربعین حسینی است که در روایت امام صادق و امام عسکری علیه السلام، بدان سخن رفته است. [الطوسی، محمد بن الحسن، الوفاة: ۴۶۰ ق، تهذیب الأحکام ج ۶ صص ۱۶ و ۱۱۳] سالیان زیادی است که شیعیان در ایام اربعین حسینی با پای پیاده به زیارت آن حضرت مشرف می شوند. این مسأله با همه بازتاب‌های مثبتی که به همراه دارد، گاهی پرسشهایی را نیز به دنبال داشته است. از جمله آنکه آیا به طور کلی دلیلی بر استحباب زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده، از سوی شرع مقدس وجود دارد؟ این نوشتار به دنبال پاسخ از این پرسش است.

پاسخ اجمالی

در منابع حدیثی امامیه روایات فراوانی وجود دارد که زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده را تأیید و بدان ترغیب نموده است. بر اساس دسته ای از روایات، هر قدمی که در مسیر زیارت امام حسین علیه السلام برداشته می شود دارای اجر و پاداش است. عنوان «قدم برداشتن» نیز مصداق واضحی برای سفر پیاده است. تعدادی دیگر از این روایات به طور صریح از این موضوع یاد نمودند. این روایات با عباراتی مانند: مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَاشِياً، به چشم می خورند. واژه «مَاشِياً» صراحت در تأکید بر این امر دارد. مجموع این روایات مستند قابل قبولی برای جنبه شرعی زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده در ایامی مانند اربعین حسینی است.

برخی از روایات نیز به ذکر پیاده روی در حالت خاص برای امام حسین علیه السلام می پردازد و یا پیاده روی برای زیارت دیگر معصومان علیهم السلام را ترغیب می نماید.

همچنین جنبه های دیگری از جمله احیای امر اهل بیت و ... نیز می تواند در جنبه شرعی این پیاده روی دخیل باشد؛ زیرا زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده، مصداق بارز احیاء امر اهل بیت علیهم السلام است که در احادیث ائمه علیهم السلام بر آن تاکید شده است.

پاسخ تفصیلی

مشروح پاسخ از پرسش فوق را با استناد به سه محور ذیل ارائه می کنیم.

مستند اول: روایات

مستند اول پیرامون مشروعیت زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده، احادیث اهل بیت علیهم السلام است. مجموع این روایات، همانطور که خواهید دید، حجم گسترده ای دارد، به همین دلیل این مجموعه می تواند مستند قابل قبولی برای مشروعیت این امر به شمار رود.

در ادامه مشروح این گزارشها، از منابع حدیثی امامیه تقدیم می گردد:

دسته یکم: پاداش برای هر قدم در زیارت سید الشهداء علیه السلام

دسته نخست روایاتی است که ثواب هر قدم پیاده برای زیارت حضرت امام حسین علیه السلام را بیان می کند؛ بر اساس این دسته از روایات، هر قدمی که در مسیر زیارت امام حسین علیه السلام برداشته می شود دارای اجر و پاداش است. باید دانست واضح ترین مصداق واژه «خُطْوَةٌ» و مشتقاتش که در این مجموعه روایات به کار گرفته شده است، پیاده روی است. از همین جا نتیجه حاصل می شود که زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده به طور مطلق، از جمله در ایام اربعین مطابق مضمون این دست روایات، مطلوب است. در این مجموعه پاداشهای متنوعی برای هر قدمی را که زائر بر می دارد، در نظر گرفته شده است. و این اختلافات می تواند به جهت اختلاف مراتب معرفت زائر و اموری از این قبیل باشد.

این روایات در منابع گوناگون از جمله در دو منبع کهن، کامل زیارات و ثواب الاعمال، انعکاس دارند. در این بخش چند روایت از این مجموعه گزارش‌ها ارائه می‌گردد:

روایت یکم: الحارث بن المغيرة از امام صادق علي السلام : فاذا هم الرجل بزيارته ... فاذا خطا محوها

أبي ره قال حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ الْحَارِثِ
بِْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَلَائِكَةً مُوَكَّلِينَ بِقَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَإِذَا هَمَّ الرَّجُلُ بِزِيَارَتِهِ أَعْطَاهُمْ
دُنُوبَهُ فَإِذَا خَطَا مَحْوَهَا ثُمَّ إِذَا خَطَا ضَاعُوا لَهُ حَسَنَاتِهِ فَمَا تَزَالُ حَسَنَاتُهُ تُضَاعَفُ حَتَّى تُوجِبَ لَهُ الْجَنَّةَ ...

صدوق، ابو جعفر القمي، متوفای (۳۸۱)، ثواب الأعمال، ص ۹۱، تحقیق: تقدیم: السید محمد مهدی السید
حسن الخرسان، ناشر: منشورات الشریف الرضی - قم.

امام صادق علیه السلام فرمود: به راستی خداوند متعال فرشتگانی را بر مزار امام حسین علیه السلام
گمارده است پس هنگامی که کسی قصد زیارت امام حسین علیه السلام کند، خداوند گناهان او را به آن فرشتگان
می‌دهد و چون آن فرد گام بر می‌دارد، فرشتگان گناهانش را پاک نمایند و چون دیگر بار گام بردارد، حسناتش
را دو چندان کنند و پیوسته بر حسناتش بیفزایند تا بهشت بر او واجب گردد.

علامه مجلسی اول در مورد این روایت می‌نویسد:

وفي القوي ، عن الحرث بن المغيرة عن أبي عبد الله جعفر بن محمد الصادق عليهما السلام قال : إن لله
ملائكة موكلين بقبر الحسين عليه السلام ، فإذا هم الرجل بزيارته فاغتسل ناداه محمد صلى الله عليه وآله وسلم :
يا وفد الله ألبسوا بمرافقتي في الجنة ، وناداه أمير - المؤمنين عليه السلام : أنا ضامن لقضاء حوائجكم ودفع البلاء
عنكم في الدنيا والآخرة ، ثم اكتنفهم النبي صلى الله عليه وآله وسلم وعلي عليه السلام عن إيمانهم وعن شمائلهم
حتى ينصرفوا إلى أهاليهم

روضة المتقين في شرح من لا يحضره الفقيه - محمد تقي المجلسي (الأول) - ج ۵ ص ۳۷۹

روایت دوم: ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام : من زار الحسین علیه السلام كتب الله له بكل خطوة ...

حَدَّثَنِي أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَجَمَهُمُ اللَّهُ جَمِيعاً عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ السُّحْتِ الْخَرَّازِ قَالَ حَدَّثَنَا حَفْصُ الْمُزْنِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ بِيَاضٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ: قَالَ لِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ... مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ مَحَا عَنْهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ سَيِّئَةً.

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۵۴۶، تحقیق: الشیخ

جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

ابان بن تغلب می گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: ... هر که امام حسین علیه السلام را زیارت کند، خداوند متعال در ازای هر قدم یک حسنه برای او می نویسد و در برابر هر قدمی که بر می دارد یک گناه از او محو می کند.

روایت سوم: عبد الله بن مسكان از امام صادق علیه السلام : ويكتب له بكل خطوة خطاها

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْجَمِيرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادِ الْبُضْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامَ مِنْ شِيعَتِنَا لَمْ يَرْجَعْ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَ يَكْتَبَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَايَا وَ كُلُّ يَدٍ رَفَعَتْهَا دَابَّتْهُ أَلْفٌ حَسَنَةً وَ مُجِي عَنْهُ أَلْفٌ سَيِّئَةً وَ تُرْفَعُ لَهُ أَلْفٌ دَرَجَةً.

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۲۵۷، تحقیق: الشیخ

جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

عبد الله بن مسكان از امام صادق علیه السلام نقل می کند: هر یک از شیعیان ما که امام حسین علیه السلام را زیارت کند، پیش از آنکه برگردد، تمام گناهانش آمرزیده می شود و در ازای هر قدمی که بر می دارد و هر دستی که دابه [سواری] او بالا می برد، هزار ثواب نوشته می شود و هزار گناه از او پاک شده و هزار درجه به او داده می شود.

روایت چهارم: قدامة بن مالك از امام صادق عليه السلام: من زار الحسين محتسبا ... يكتب له بكل خطوة حجة
 حَدَّثَنِي أَبِي وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ
 سَلِيمَانَ النَّيْسَابُورِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيُّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ [عَبْدِ
 الرَّحْمَنِ] عَنْ قُدَامَةَ بْنِ مَلِكٍ [مَالِكِ] عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ مُحْتَسِباً لَا أَشْراً وَ لَا بَطْراً وَ لَا رِيَاءً وَ
 لَا سُمْعَةً مُحَضَّتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا يَمْحُصُ الثُّوبُ بِالْمَاءِ فَلَا يَبْقَى عَلَيْهِ ذَنْسٌ وَ يَكْتَبُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حِجَّةٌ وَ كُلُّ مَا رَفَعَ
 قَدَمًا عُمُرَةً.

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفى ۳۶۷هـ)، كامل الزيارات، ص ۲۷۳، تحقيق: الشيخ
 جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

قدامه بن مالك از امام صادق عليه السلام نقل مي كند: کسی كه به اميد اجر و ثواب و نه از روي تكبر و
 رياء، به زيارت امام حسين عليه السلام برود، گناهانش پاك مي شود همان طور كه لباس بوسيله آب پاك مي گردد
 و در ازاي هر قدمی كه بر مي دارد، ثواب يك حج به او داده مي شود و هر گاه قدمش را از روي زمين بلند مي
 كند، ثواب يك عمره به او برایش نوشته مي شود.

روایت پنجم: بشير الدهان از امام صادق عليه السلام: فله اذا خرج من أهله بأول خطوة مغفرة لذنوبه ...

أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ
 بَشِيرِ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَلَهُ إِذَا خَرَجَ مِنْ أَهْلِهِ بِأَوَّلِ خُطْوَةٍ مَغْفِرَةٌ
 لِذُنُوبِهِ ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يَقْدُسُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَإِذَا أَتَاهُ نَجَاهُ اللَّهُ فَقَالَ عَبْدِي سَلْنِي أُعْطِكَ

صدوق، ابو جعفر القمي، متوفاي (۳۸۱)، ثواب الأعمال، ص ۹۱، تحقيق: تقديم: السيد محمد مهدي السيد
 حسن الخرسان، ناشر: منشورات الشريف الرضي - قم.

بشير دهان مي گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: همانا فردي به قصد زيارت امام حسين عليه السلام
 از خانه اش خارج مي شود، پس براي او در اولين گامي كه بر مي دارد، بخشش گناهانش خواهد بود سپس

پیوسته به هر قدمی تقدیس می شود تا آنکه نزد آن حضرت می رود، در این هنگام خداوند متعال به او می فرماید: بنده من؛ از من بخواه تا به تو بدهم.

حَدَّثَنِي أَبُو الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرِ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ...

روای شیخ المفید، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم أبي عبد الله العکبری البغدادي (متوفای ۴۱۳ هـ)، کتاب المزار ص ۳۱، تحقیق آية الله السيد محمد باقر الأبطحي، ناشر: دار المفید للطباعة والنشر والتوزيع - بیروت، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۴هـ - ۱۹۹۳م

روایت ششم: سدید صیرفی از امام باقر علیه السلام: ما أتاه عبده فخطا خطوة ...

حَدَّثَنِي أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الجُمَيْرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَكَمِ النَّخَعِيِّ عَنْ أَبِي حَمَادِ الْأَعْرَابِيِّ عَنْ سَدِيرِ الصَّيرَفِيِّ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَذَكَرَ فَتَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا أَتَاهُ عَبْدٌ فَخَطَا خُطْوَةً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ سَيِّئَةٌ.

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۲۵۶، تحقیق: الشيخ جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

سدید صیرفی می گوید: نزد امام باقر علیه السلام بودیم، جوانی سخن از قبر امام حسین علیه السلام به میان آورد، امام علیه السلام فرمود: بنده ای به زیارت امام حسین علیه السلام نمی رود و قدمی بر نمی دارد مگر آنکه خداوند متعال برای او یک حسنه نوشته و یک گناه از او پاک می کند.

روایت هفتم : ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام: من زار الحسين عليه السلام كتب الله له بكل خطوة حسنة

...

[۸۳۷] ۹ - حدثني أبي ومحمد بن الحسن رحمهم الله جميعا ، عن الحسين بن سعيد ، قال : حدثنا علي

بن السخت الخزاز ، قال : حدثنا حفص المزني ، عن عمر بن بياض ، عن أبان بن تغلب ، قال : قال لي جعفر ابن

محمد : يا ابان متى عهدك بقبر الحسين (عليه السلام) ، قلت : لا والله يا بن رسول الله مالي به عهد منذ حين ،

فقال : سبحان الله العظيم وأنت من رؤوسا الشيعة تترك زيارة الحسين (عليه السلام) لا تزوره ، من زار الحسين

(عليه السلام) كتب الله له بكل خطوة حسنة ومحى عنه بكل خطوة سيئة وغفر له ما تقدم من ذنبه وما تأخر ، يا

ابان لقد قتل الحسين (عليه السلام) فهبط على قبره سبعون الف ملك شعث غبر ، يبكون عليه وينوحون عليه

إلى يوم القيامة

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفى ۳۶۷هـ)، كامل الزيارات، ص ۵۴۷، تحقيق: الشيخ

جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

ابان بن تغلب گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود اي ابان ، آخرین بار كي به زیارت قبر امام حسین

علیه السلام رفتي ؟ گفت : قسم به خدا اي پسر رسول خدا (ص) مدت طولاني است كه به زیارت حضرت نرفته‌ام

! فرمودند : سبحان الله العظيم ! تو كه از روساي شيعيان هستي زیارت امام حسین را ترك مي‌كني و حضرت را

زیارت نمي‌كني؟! هر كس حسین علیه السلام را زیارت كند خدا براي او در مقابل هر قدم حسنه‌اي نوشته و به

هر قدم يك سيئه را پاك مي‌كند و گناهان گذشته و آینده او را مي‌آمرزد؛ اي ابان حسین علیه السلام كشته شد

پس هفتاد هزار ملك آشفته و غبار آلود بر کنار قبر او فرود آمده و تا روز قیامت بر او گریه و نوحه می‌کنند !

دسته دوم: روایات ترغیب به پیاده روی به سمت قبر امام حسین علیه السلام

این دسته از روایات به زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده ترغیب می‌کند. دلالت و گویایی این

سری روایات بقدری روشن است كه مجالى برای توضیح نمی‌گذارد. به همین دلیل، این دسته روایات به نوبه

خود دلیل قابل قبولی برای جواز زیارت امام حسین علیه السلام با پیاده، از جمله در ایام اربعین حسینی به شمار می روند.

مطابق این روایات، زائر پیاده اجر فراوان دارد. کسب یک ثواب، هزار ثواب، پاک شدن یک گناه یا دهها گناه، نمونه‌هایی از این ثوابهاست. باید توجه داشت اختلاف ثوابها می تواند به جهت اختلاف مراتب معرفت زائر و اموری از این دست باشد. هر اندازه معرفت زائر بیشتر باشد، زیارت او از کیفیت بهتری برخوردار است و به طور طبیعی پاداش بیشتری خواهد داشت به همین دلیل ممکن است یک زائر با زیارتش یک ثواب کسب کند و دیگری ده یا هزار ثواب و یا بیشتر ببرد.

این گروه روایات در منابع گوناگون امامیه از جمله دو منبع متقدم «کامل الزیارات» ابن قولویه رحمة الله علیه و «ثواب الاعمال» شیخ صدوق رحمة الله علیه و همچنین دیگر کتب باز تاب دارد. در ادامه تعداد چند روایت از این مجموعه گزارشها تقدیم می گردد:

روایت یکم: ابو الصامت از امام صادق علیه السلام : من اتی قبر الحسین ماشیا ...

حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابُوَيْهِ وَ جَمَاعَةٌ رَحِمَهُمُ اللَّهُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ جَابِرِ الْمَكْفُوفِ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ يَقُولُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَاشِيًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ أَلْفَ دَرَجَةٍ ...

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۲۵۵، تحقیق: الشیخ

جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

ابو صامت می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدیم که فرمود: کسی که با پای پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام برود، خداوند در ازای هر قدمی که بر می دارد، هزار ثواب برای او می نویسد و هزار گناه از او محو می کند و هزار درجه به او می دهد.

روایت دوم: علی بن میمون الصائغ از امام صادق علیه السلام : من أتاه ماشياً كتب الله له بكل خطوة ...

حَدَّثَنِي أَبِي رَجَمَهُ اللَّهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَيْمُونِ الصَّائِغِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ زُرْ الْحُسَيْنَ وَ لَا تَدَعُهُ قَالَ قُلْتُ مَا لِمَنْ أَتَاهُ مِنَ الثَّوَابِ قَالَ مَنْ أَتَاهُ مَا شِئياً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ مَحَى عَنْهُ سَيِّئَةً وَ رَفَعَ لَهُ دَرَجَةً ، فَإِذَا أَتَاهُ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ مَلِكِينَ يَكْتَبَانِ مَا خَرَجَ مِنْ فِيهِ مِنْ خَيْرٍ وَ لَا يَكْتَبَانِ مَا يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ مِنْ شَرٍّ وَ لَا غَيْرَ ذَلِكَ، فَإِذَا انْصَرَفَ وَ دَعَاهُ وَقَالُوا : يَا وَلِيَّ اللَّهِ مَغْفُوراً لَكَ، أَنْتَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ وَ حِزْبُ رَسُولِهِ وَ حِزْبُ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِهِ، وَاللَّهُ لَا تَرَى النَّارَ بِعَيْنِكَ ابْدَأْ، وَ لَا تَرَكَ وَ لَا تَطْعَمَكَ ابْدَأْ

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفى ٣٦٧هـ)، كامل الزيارات، ص ٢٥٦، تحقيق: الشيخ

جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ١٤١٧هـ

علی بن میمون از امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: ای علی؛ حسین علیه السلام را زیارت کن و زیارت او را رها مکن. گفتم: ثواب کسی که او را زیارت کند چیست؟ فرمود: کسی که با پای پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام برود، خداوند در ازای هر قدمی که بر می دارد، یک ثواب برای او می نویسد و یک گناه از او محو می کند و یک درجه به او می دهد. ...

روایت سوم: ابو سعید القاضی از امام صادق علیه السلام : من اتي قبر الحسين عليه السلام ماشياً

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقُرَشِيُّ الرَّزَّازُ عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ بَشِيرٍ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْقَاضِي: ... سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع مَا شِئياً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ وَ بِكُلِّ قَدَمٍ يَرْفَعُهَا وَ يَضَعُهَا عِثْقَ رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلِ ...

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفى ٣٦٧هـ)، كامل الزيارات، ص ٢٥٧، تحقيق: الشيخ

جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ١٤١٧هـ

ابو سعید قاضی می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: کسی که با پای پیاده امام حسین علیه السلام را زیارت کند، خداوند متعال در ازای هر قدمی که بر می دارد و می گذارد، ثواب آزاد کردن بنده‌ای از اولاد حضرت اسماعیل علیه السلام را به او می‌دهد.

روایت چهارم: الحسین بن ثویر بن ابی فاخته از امام صادق علیه السلام

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكَّلِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ النَّهْأَوْنِدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ثَوِيرِ بْنِ أَبِي فَاخِثَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا حُسَيْنُ إِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ يَرِيدُ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنْ كَانَ مَا شِئَاءَ كَتَبَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ مُجِيَ عَنْهُ سَيِّئَةٌ ...

صدوق، ابو جعفر القمي، متوفای (۳۸۱)، ثواب الأعمال، ص ۹۱، تحقیق: تقدیم: السید محمد مهدی السید حسن الخراسان، ناشر: منشورات الشریف الرضی - قم.

حسین بن ثویر بن ابی فاخته می گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: ای حسین؛ کسی که از خانه‌اش بیرون رود و قصد زیارت امام حسین علیه السلام کند، اگر پیاده باشد، در ازای هر قدم او یک حسنه نوشته می‌شود و یک گناه از او محو می‌گردد.

حَدَّثَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْجَمِيرِيِّ وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ النَّهْأَوْنِدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ ثَوِيرِ بْنِ أَبِي فَاخِثَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ...

الشیخ المفید، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم ابی عبد الله العکبری البغدادی (متوفای ۴۱۳ هـ)، کتاب المزار ص ۳۰، تحقیق آیه الله السید محمد باقر الأبطحی، ناشر: دار المفید للطباعة والنشر والتوزیع - بیروت، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۴هـ - ۱۹۹۳م

دسته سوم: روایاتی که ثواب پیاپی روی در حالات خاص را بیان می کند

روایت اول : مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام: فلك بكل قدم رفعتها او وضعتها ...

در این روایت امام صادق علیه السلام ثواب خاصی را برای هر قدمی کسی که به زیارت سید الشهداء علیه

السلام رفته و زیارت مذکوره توسط ایشان را بخواند بیان می فرمایند :

[۶۲۱] ۵ - حدثني أبي عن سعد بن عبد الله ، عن أبي عبد الله الرازي ، عن الحسن بن علي بن أبي حمزة ،

عن الحسن بن محمد بن عبد الكريم أبو علي ، عن المفضل بن عمر ، عن جابر الجعفي (۱) ، قال : قال أبو عبد

الله (عليه السلام) للمفضل : كم بينك وبين قبر الحسين (عليه السلام) ، قال : قلت : بأبي أنت وأمي يوم وبعض

يوم آخر ، قال : فتزوره ، فقال : نعم ، فقال : الا أبشرك الا افركك ببعض ثوابه ، قلت : بلي جعلت فداك ، قال :

فقال لي : ان الرجل منكم ليأخذ في جهازه ويتهيأ لزيارته فيتبشر به أهل السماء ، فإذا خرج من باب منزله راكبا

أو ماشيا وكل الله به أربعة آلاف ملك من الملائكة يصلون عليه حتى يوافي قبر الحسين (عليه السلام) . يا مفضل

إذا أتيت قبر الحسين بن علي (عليهما السلام) فقف بالباب وقل هذه الكلمات ، فان لك بكل كلمة كفلا من رحمة

الله ... فلك بكل قدم رفعتها أو وضعتها كثواب المتشطح بدمه في سبيل الله

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۳۷۴، تحقیق: الشیخ

جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

جابر جعفي مي گوید امام صادق علیه السلام به مفضل فرمودند : چه مقدار بین تو و قبر حسین علیه السلام

فاصله است ؟ گفت: پدر و مادرم به فدای شما ، مقداری بیشتر از یک روز ؛ حضرت فرمودند : آیا او را زیارت

می کنی ؟ پاسخ داد: آری ! حضرت فرمودند: آیا به تو بشارت ندهم؟ آیا تو را به بخشی از ثواب این زیارت خوشنود

نسازم ؟ گفتم چرا ؛ فرمود : یکی از شما وقتی وسائل سفر خود را مهیا کرده و آماده زیارت حضرت می شود ،

ملائکه آسمان خوشنود می شوند ؛ وقتی که از منزل خود سواره یا پیاده بیرون رفت ، خدای متعال چهارهزار ملک

را موکل بر او می کند که بر او درود بفرستند تا به قبر حسین علیه السلام برسد ؛ ای مفضل ! وقتی به قبر حسین

عليه السلام آمدي کنار در بایست و این کلمات را بگو که به هر کلمه ای پاداش يك جزء از رحمت الهي شامل حالت خواهد شد ... وقتی چنین کردی به ازای هر قدمی که برداری یا بر زمین بگذاری مانند ثواب کسی داری که در راه خدا خونس بر زمین جاری شده باشد .

روایت دوم : بشیر دهان از امام صادق علیه السلام:

در این روایت امام صادق علیه السلام ثواب پیاده رفتن به قبر سید الشهداء علیه السلام در روز عرفه برای کسی که در فرات غسل کند را بیان می فرمایند ؛ البته این روایت با دو متن بیان شده است :

متن اول

[۵۳۶] ۱ - حدثني محمد بن جعفر القرشي الرزاز الكوفي ، عن خاله محمد بن الحسين بن أبي الخطاب ، عن محمد بن إسماعيل ، عن صالح بن عقبة ، عن بشير الدهان قال : قلت لأبي عبد الله (عليه السلام) : ربما فاتني الحج فأعرف عند قبر الحسين (عليه السلام) ، قال : أحسنت يا بشير أيما مؤمن أتى قبر الحسين (عليه السلام) عارفا بحقه في غير يوم عيد كتب الله له عشرين حجة وعشرين عمرة مبرورات متقبلات وعشرين غزوة مع نبي مرسل أو امام عادل ، ومن أتاه في يوم عيد كتب الله له مائة حجة ومائة عمرة ومائة غزوة مع نبي مرسل أو امام عادل ، ومن عرفه عارفا بحقه كتب الله له الف حجة و الف عمرة متقبلات و الف غزوة مع نبي مرسل أو امام عادل . قال : فقلت له : وكيف لي بمثل الموقف ، قال : فنظر إلي شبه المغضب ثم قال : يا بشير ان المؤمن إذا أتى قبر الحسين (عليه السلام) يوم عرفه واغتسل في الفرات ثم توجه إليه ، كتب الله له بكل خطوة حجة بمناسكها ولا اعلمه الا قال : وغزوة .

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفى ۳۶۷هـ)، كامل الزيارات، ص ۳۱۶، تحقيق: الشيخ

جواد القيومي، لجنة التحقيق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

بشیر دهان می گوید به امام صادق علیه السلام عرض کردم : گاهی اوقات حج از من فوت می شود ولی

روز عرفه را در کنار قبر امام حسین علیه السلام می روم ؛ حضرت فرمودند : کار نیکی انجام دادی ای بشیر !

کسی که عارف به حق سید الشهداء علیه السلام باشد و در غیر روز عید به نزد قبر حضرت بیاید خدای متعال برای او ثواب بیست حج و بیست عمره مبرور و مقبول و بیست غزوه به همراه نبی مرسل یا امام عادل می نویسد ؛ و کسی که در یک روز عید به نزد قبر حضرت بیاید خدا برای او ثواب صد حج و صد عمره و صد غزوه به همراه پیامبر مرسل یا امام عادل می نویسد، و کسی که در روز عرفه عارفا به حق سید الشهداء به نزد قبر حضرت بیاید خدا برای او ثواب هزار حج و هزار عمره مقبول و هزار جهاد به همراه نبی مرسل و یا امام عادل می نویسد؛ به حضرت عرض کردم و چگونه می توانم مثل کسی باشم که در عرفات است!؟

حضرت در حالتی شبیه خشم به من فرمودند : ای بشیر ! به درستیکه مومن وقتی به قبر حسین علیه السلام در روز عرفه میاید و در فرات غسل می کند و به سمت قبر حضرت می رود ، خدا برای او به هر قدمی یک حج را با مناسک آن می نویسد و سپس فرمود و یک جهاد !

متن دوم :

[۵۴۴] ۹ - حدثني أبي رحمه الله وجماعة أصحابي رحمهم الله ، عن محمد بن يحيى وأحمد بن إدريس جميعا ، عن العمركي بن علي ، عن يحيى الخادم لأبي جعفر الثاني (عليه السلام) ، عن محمد بن سنان ، عن بشير الدهان ، قال : سمعت أبا عبد الله (عليه السلام) يقول وهو نازل بالحيرة وعنده جماعة من الشيعة ، فأقبل إلي بوجهه فقال : يا بشير أحججت العام ، قلت : جعلت فداك لا ولكن عرفت بالقبر قبر الحسين (عليه السلام) ، فقال : يا بشير والله ما فاتك شيء مما كان لأصحاب مكة بمكة ، قلت : جعلت فداك فيه عرفات فسره لي . فقال : يا بشير ان الرجل منكم ليغتسل علي شاطئ الفرات ثم يأتي قبر الحسين (عليه السلام) عارفا بحقه فيعطيه الله بكل قدم يرفعها أو يضعها مائة حجة مقبولة ومائة عمرة مبرورة ومائة غزوة مع نبى مرسل إلى أعداء الله وأعداء رسوله ، يا بشير اسمع وأبلغ من احتمال قلبه ، من زار الحسين (عليه السلام) يوم عرفة كان كمن زار الله في

عرشه

بشیر دهان می گوید : از امام صادق علیه السلام شنیدم که به همراه گروهی از شیعه به سمت حیره می رفت ؛ به من رو کرده و فرمودند : ای بشیر ، آیا امسال حج به جا آوردی ؟ گفتم : فدای شما بشوم ، خیر ولی عرفه در کنار قبر حسین علیه السلام بودم ؛ فرمودند : ای بشیر قسم به خدا چیزی از آنچه برای اصحاب مکه در مکه بود ، از تو فوت نشده است ؛ گفتم : قربان شما شوم ، آنجا عرفات هم هست ، (چگونه ممکن است من از آنها بهره کمتری نبرده باشم) برای من توضیح دهید ؛ فرمودند : ای بشیر وقتی یکی از شما در ساحل فرات غسل می کند و سپس به قبر حسین بن علی عارفا بحقه می رود ، خدا به او به هر قدمی که بردارد و یا بگذارد ، صد حج مقبول و صد عمره مبرور و صد جهاد همراه پیامبر مرسل بر ضد دشمنان خدا و رسولش می دهد ؛ ای بشیر بشنو و این را به کسی که قلب وی توانایی داشته باشد بگو ! کسی که حسین علیه السلام را زیارت کند مانند کسی است که خدا را در عرش زیارت کرده باشد!

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۳۲۰، تحقیق: الشیخ جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

روایت سوم: رفاعة بن موسی النخاس از امام صادق علیه السلام

این روایت در مورد کسی است که در ایام عادی پیاده به نزد قبر حضرت علیه السلام رفته و در فرات غسل کند:

[۵۸۶] ۹ - حدثني جعفر بن محمد بن إبراهيم بن عبيد الله الموسوي ، عن عبد الله بن نهيك ، عن محمد الفراهي (۳) ، عن إبراهيم بن محمد الطحان ، عن بشير الدهان ، عن رفاعة بن موسى النحاس ، عن أبي عبد الله (عليه السلام) ، قال :

ان من خرج إلى قبر الحسين (عليه السلام) عارفا بحقه وبلغ الفرات واغتسل فيه وخرج من الماء كان كمثل الذي خرج من الذنوب ، فإذا مشى إلى الحائر لم يرفع قدما ولم يضع أخرى الا كتب الله له عشر حسنات ومحى عنه عشر سيئات

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که عارف به حق امام حسین علیه السلام باشد و به زیارت آن حضرت رفته و به فرات برسد و در آن غسل کند و از آب بیرون آید مانند کسی است که از گناهان بیرون آمده باشد؛ پس وقتی که پیاده به حائر برود قدم از قدم بر نمی دارد مگر اینکه خدا برای او ده حسنه نوشته واز او ده سیئه پاک می کند!

وسائل الشیعة (آل البيت) - الحر العاملي - ج ۱۴ ص ۴۸۴

البته این متن در وسائل الشیعة متن اسلامی با کمی تغییر آمده است :

۴ - وعنه ، عن الحسين (الحسن خ ل) بن محمد ، عن حمید بن زیاد ، عن عبید بن نهبیک ، عن محمد بن فراس ، عن إبراهيم بن محمد الطحان ، عن بشیر الدهان ، عن رفاعة النحاس ، عن أبي عبد الله عليه السلام قال : أخبرني أبي ان من خرج إلى قبر الحسين عليه السلام عارفا بحقه غير مستكبر وبلغ الفرات ووقع في الماء وخرج من الماء كان مثل الذي يخرج من الذنوب ، وإذا مشى إلى الحسين عليه السلام فرفع قدما ووضع أخرى كتب الله له عشر حسنات ومحى عنه عشر سيئات .

وسائل الشیعة (الإسلامیة) - الحر العاملي - ج ۱۰ ص ۳۷۸

مستند دوم : قرائن دیگر روایی

تعدادی از گزارشهای روایی، اگر چه دلالت مستقیم بر زیارت امام حسین علیه السلام با پیاده ندارد، اما می توان از آنها به عنوان شواهدی برای جواز این امر استفاده نمود.

دسته یکم: با حالت غبارآلود به زیارت قبر امام حسین علیه السلام بروید

قرینه نخست، آن دسته روایاتی است که می گوید: شایسته است زائر با حالت غبار آلود، به زیارت امام حسین علیه السلام برود. روشن است پیاده روی برای زیارت سالار شهیدان علیه السلام، از جمله طُرُقی است که این حالت را به دنبال دارد.

ممکن است این پرسش مطرح شود: عباراتی مانند مَكْرُوباً شَعْتاً مُغْبِراً، به مقتضای مسافرت با امکانات آن روزگار است زیرا در آن روزگار مسافرت با مرکب بود و این به خودی خود غبارآلودگی و ... را به همراه داشت. در واقع، امام علیه السلام وصف زیارت آن روزگار را می کند نه آنکه در این ایام هم که امکانات پیشرفته فراهم است انسان به گونه‌ای مسافرت کند که غبار آلود گردد.

در پاسخ از این پرسش باید گفت: همانطور که از روایت ذیل بر می آید، نفس چنین عملی مطلوب است نه آنکه توصیف مسافرت‌های آن روزگار بوده باشد.

روایت یکم:

حَدَّثَنِي أَبِي وَ أَخِي وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ غَيْرُهُمْ رَحِمَهُمُ اللَّهُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي خَلْفٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع فَزُرْهُ وَ أَنْتَ كَثِيبٌ حَزِينٌ مَكْرُوبٌ شَعْتاً مُغْبِراً جَائِعاً عَطْشَاناً ...

القمي، أبي القاسم جعفر بن محمد بن قولويه (متوفای ۳۶۷هـ)، کامل الزیارات، ص ۲۵۲، تحقیق: الشیخ

جواد القیومی، لجنة التحقیق، ناشر: مؤسسة نشر الفقاهة، الطبعة: الأولى ۱۴۱۷هـ

امام صادق علیه السلام: هنگامی که خواستی حسین علیه السلام را زیارت کنی، پس او را با حالی غمگین و اندوهناک و ناراحت و ژولیده و گرفته و گرسنه و تشنه زیارت کن، زیرا حسین علیه السلام در حالی که غمگین و ناراحت و ژولیده و گرفته و گرسنه و تشنه بود، کشته شد.

روایت دوم:

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَه قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ
يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا زُرْتَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَزُرْهُ وَ أَنْتَ حَزِينٌ مَكْرُوبٌ شَعِثٌ مُغْبَرٌ جَائِعٌ عَطْشَانٌ فَإِنَّ
الْحُسَيْنَ ع قَتَلَ حَزِينًا مَكْرُوبًا شَعِثًا مُغْبَرًا جَائِعًا عَطْشَانًا ...

صدوق، ابو جعفر القمي، متوفای (۳۸۱)، ثواب الأعمال، ص ۸۹، تحقیق: تقدیم: السید محمد مهدی السید

حسن الخرسان، ناشر: منشورات الشریف الرضی - قم.

امام صادق علیه السلام: اگر خواستی حسین علیه السلام را زیارت کنی، با حالتی محزون و اندوهگین و
ژولیده موی و غبار آلود و گرسنه و عطشان به زیارت او برو، زیرا که حسین علیه السلام در حالی که محزون و
اندوهگین و ژولیده موی و غبار آلود و گرسنه و تشنه بود، کشته شد.

دسته دوم: دعوت به پیاده روی به زیارت قبر امیرمؤمنان علی علیه السلام

در برخی روایات، زیارت امیر مؤمنان علیه السلام با پای پیاده سفارش شده است. این روایات به نوبه خود
می تواند شاهی بر جواز پیاده روی به زیارت معصومان علیهم السلام از جمله امام حسین علیه السلام باشد زیرا
می توان ادعا نمود این گزارشها از مطلوبیت این امر نزد ائمه علیهم السلام حکایت دارند و شخص امام علی علیه
السلام خصوصیتی ندارد.

روایت یکم:

مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ قَالَ وَجَدْتُ فِي كِتَابٍ كَتَبَهُ بَيْعَدَادَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الرَّازِي عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الصِّيمَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع
مَا شِئاً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً وَ عُمْرَةً فَإِنْ رَجَعَ مَا شِئاً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّتَيْنِ وَ عُمْرَتَيْنِ.

الطوسي، الشيخ ابو جعفر، محمد بن الحسن بن علي بن الحسن (متوفای ۴۶۰هـ)، تهذيب الأحكام، ج ۶ ص

۲۰، تحقیق: السید حسن الموسوی الخرسان، ناشر: دار الکتب الإسلامية - طهران، الطبعة الرابعة، ۱۳۶۵ ش .

امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که امیر مؤمنان علیه السلام را با پای پیاده زیارت کند، خداوند متعال در ازای هر قدمی که آن شخص بر می دارد، یک حج و عمره برایش می نویسد. و اگر پیاده بر گردد، خداوند در برابر هر گامی که او بر می دارد، دو حج و دو عمره برایش ثبت می کند.

روایت دوم:

عَنْهُ [مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ] عَنْ أَبِي الْحُسَيْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُجَاوِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَخِيهِ جَعْفَرٍ عَنْ رَجَالِهِ يَرْفَعُهُ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع وَ قَدْ ذَكَرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ع فَقَالَ ابْنُ مَارِدٍ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ جَدَّكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقَالَ يَا ابْنَ مَارِدٍ مَنْ زَارَ جَدِّي عَارِفًا بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً مَقْبُولَةً وَ عُمْرَةً مَبْرُورَةً وَ اللَّهُ يَا ابْنَ مَارِدٍ مَا يُطْعِمُ اللَّهُ النَّارَ قَدَمًا اغْبَرَّتْ فِي زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع مَا شِئًا كَانَ أَوْ رَاكِبًا يَا ابْنَ مَارِدٍ اكْتُبْ هَذَا الْحَدِيثَ بِمَاءِ الدَّهَبِ.

الطوسي، الشيخ ابو جعفر، محمد بن الحسن بن علي بن الحسن (متوفای ۴۶۰هـ)، تهذیب الأحكام، ج ۶ ص

۲۱، تحقیق: السيد حسن الموسوي الخرساني، ناشر: دار الكتب الإسلامية - طهران، الطبعة الرابعة، ۱۳۶۵ ش .

حسین بن محمد بن مالک از برادرش جعفر و او از روایت کنندگانش که آن را به آخرین راوی می رساند، گفته است: نزد امام صادق علیه السلام بودم که نام امیر المؤمنین (علیه السلام) به میان آمد، ابا مارد گفت: کسی که زیارت امام علی علیه السلام برود چه پاداشی دارد؟ امام علیه السلام فرمود: ای پسر مارد هر که جدم امیر المؤمنین، علیه السلام را زیارت نماید در حالی که به او معرفت داشته باشد، خداوند متعال برای او به ازای هر گام حج و عمره مقبول می نویسد. ای پسر مارد به خدا سوگند؛ خداوند گامی را که در برای زیارت امیر المؤمنین علیه السلام غبار آلود گردد، حال پیاده باشد یا سواره، به آتش نمی سوزاند. ای پسر مارد، این حدیث را با آب طلا بنویس.

دسته سوم : روایات إحياء امر اهل بیت علیهم السلام

ائمه علیهم السلام بر زنده نگه داشتن یاد آنها، همچنین رساندن پیامشان، سفارش اکید دارند. در آموزه‌های دینی، این مهم با مفاهیمی مانند «إحياء امر» به چشم می‌آید. امام صادق علیه السلام در روایتی می‌فرماید: **رَجَمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا.**

محمد بن الحسن، الطوسي (متوفای : ۴۶۰)، الأمالي ص ۱۳۵، تحقیق : قسم الدراسات الإسلامية - مؤسسة

البعثة، الناشر : دار الثقافة للطباعة والنشر والتوزيع - قم، الطبعة : الأولى، ۱۴۱۴

آنچه از سخن امام صادق علیه السلام قابل برداشت است آنکه «إحياء امر» اهل بیت علیهم السلام به طور مطلق و با هر شکلی، مطلوب است. بنا بر این؛ هر عملی را که در راستای زنده نگه داشتن نام و یاد اهل بیت علیهم السلام و ترویج معارف آنها باشد، مورد پسند است.

بدون تردید امروزه زیارت سالار شهیدان با پای پیاده در ایامی چون اربعین حسینی، با آنهمه شور و شوق وصف ناشدنی که در آن مشاهده می‌شود، شکوه‌مندترین شکل ممکن برای زنده نگه داشتن راه و رسم امام حسین علیه السلام است. به جرات می‌توان ادعا نمود، کمتر مراسمات مذهبی پیدا می‌شود که بتواند پیام عاشورا را با این شکوه و قداست به گوش جهانیان برساند.

بنا بر این؛ اگر هیچ دلیل دیگر بر جواز پیاده روی زیارت امام حسین علیه السلام نباشد، تنها مطلب فوق، به نوبه خود دلیل کافی بر مشروعیت این امر به شمار می‌رود.

مستند سوم: پیاده روی برای زیارت امام حسین علیه السلام از منظر فقه امامیه

اندیشمندان امامیه، با استمداد از کلمات اهل بیت علیهم السلام، قائل به استحباب زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده شده و این مسأله را در میراث فقهی‌شان مطرح نمودند. آنچه در پی می‌آید نمونه‌هایی از آراء فقهاء امامیه در این باره است.

شیخ صدوق رحمة الله عليه

شیخ صدوق رحمة الله عليه در کتاب «ثواب الأعمال» زیارت امام حسین علیه السلام را از جمله کارهای مستحبی بر می شمرد و دو روایت «مَنْ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ يُرِيدُ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ كَانَ مَا شِئاً...» و روایت «إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَ فَلَهُ إِذَا خَرَجَ مِنْ أَهْلِهِ بِأَوَّلِ خُطْوَةٍ...» را لابلاي مجموعه روايات اين قسمت می آورد.

صدوق، ابو جعفر القمي، متوفای (۳۸۱)، ثواب الأعمال، ص ۹۱، تحقیق: تقدیم: السيد محمد مهدي السيد حسن الخرسان، ناشر: منشورات الشريف الرضي - قم.

شیخ مفید رحمة الله عليه

شیخ مفید رحمة الله عليه در کتاب «المزار» روایت «مَنْ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ يُرِيدُ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ص إِنَّ كَانَ مَا شِئاً...» را ضمن مجموعه روايات پیشین آورده است.

الشيخ المفيد، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم أبي عبد الله العكبري البغدادي (متوفای ۴۱۳ هـ)، كتاب المزار ص ۳۰، تحقیق آية الله السيد محمد باقر الأبطحي، ناشر: دار المفید للطباعة والنشر والتوزيع - بیروت، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۴هـ - ۱۹۹۳م

شیخ طوسی رحمة الله عليه

شیخ طوسی رحمة الله عليه در کتاب فقهی «تهذیب الاحکام» همین روایت را در باب «فضل زیارة الحسین علیه السلام» آورده است.

الطوسي، الشيخ ابو جعفر، محمد بن الحسن بن علي بن الحسن (متوفای ۴۶۰ هـ)، تهذیب الأحكام، ج ۶ ص ۴۳، تحقیق: السيد حسن الموسوي الخرسان، ناشر: دار الكتب الإسلامية - طهران، الطبعة الرابعة، ۱۳۶۵ ش .

شیخ حر عاملی رحمه الله علیه

صاحب وسائل از مجموع روایات ائمه علیهم السلام، استحباب پیاده روی برای زیارت امام حسین علیه السلام را استفاده می کند و باب مستقلى را تحت عنوان « **بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَشْيِ إِلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ** » می گشاید.

الحر العاملي، محمد بن الحسن (متوفای ۱۱۰۴هـ)، تفصیل وسائل الشیعة إلی تحصیل مسائل الشریعة، ج

۱۴ ص ۴۳۹، تحقیق و نشر: مؤسسة آل البيت علیهم السلام لإحياء التراث، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۴هـ.

جمع بندی:

بر پایه آنچه گذشت؛ چنین نتیجه حاصل شد که زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده، نمونه‌ی بارز إحياء امر اهل بیت علیهم السلام است. همچنین با استناد به روایاتی که زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده را ترغیب نموده، و روایاتی که قدم برداشتن در مسیر زیارت امام حسین علیه السلام را دارای اجر و پاداش می داند، زیارت امام حسین علیه السلام با پای پیاده از جمله در ایام اربعین حسینی، نه تنها يك مستحب عادي است بلکه ائمه علیهم السلام به این امر عنایت داشتند و شیعیان را بدان تشویق فراوان نمودند. در پایان بیان شد که این مسأله از منظر فقه امامیه قطعاً مستحب است.

موفق باشید

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی ولی عصر (عج)